

Europautvalget

INFORMASJONSPAKKE FRA FAGGRUPPE PÅ EØS/EU

15. MARS 2024

Det vises til innkalling til møte i Europautvalget, sendt 8. mars. Møtet finner sted 15. mars. Fra regjeringen stiller utenriksminister Espen Barth Eide og justis- og beredskapsminister Emilie Enger Mehl. Stortingets faggruppe for EU/EØS-informasjon (utredningsseksjonen, stortingsbiblioteket og internasjonal avdeling) har utarbeidet nedenfor bakgrunnsinformasjon knyttet til saker på dagsorden og andre relevante saker.

Justis- og beredskapsministeren vil redegjøre for:

- De tverrsektorielle direktivene om fysisk og digital sikkerhet (CER-direktivet og NIS2-direktivet)
- Ny Schengen grenseforordning
- EUs asyl- og migrasjonspakt
- Videre beskyttelse av fordrevne fra Ukraina
- Medevac under UCPM-ordningen

Utenriksministeren vil redegjøre for:

- WTOs ministermøte i Abu Dhabi
- Oppfølging knyttet til Europaparlamentets resolusjon i forbindelse med åpning for havbunnsmineralvirksomhet på norsk kontinentalsokkel
- EUs nye støtteordning for Ukraina
- Norges sikkerhetspolitiske samarbeid med EU på utvalgte områder
- Status for avtalepakken med EU om EØS-finansieringsordninger og markedsadgang for sjømat
- Planene om å undertegne industripartnerskap med EU

Annen relevant sak:

- EFTA signerer handelsavtale med India

Rettsaker:

- Aktuelle rettsaker for møtet i EØS-komiteen 15. mars

Justis- og beredskapsministeren vil redegjøre for:

De tverrsektorielle direktivene om fysisk og digital sikkerhet (CER-direktivet og NIS2-direktivet)

CER-direktivet

Direktivforslaget om kritiske enheters motstandsdyktighet (CER-direktivet) ble lagt fram av Europakommisjonen 16. desember 2020 som en del av en større pakke med tiltak, som også inkluderte forslag til nytt cybersikkerhetsdirektiv (NIS2). Samlet skal tiltakene bedre motstandskraften både i den fysiske og digitale infrastrukturen, hos offentlig og private sektor og i EU som helhet.

CER-direktivet ble vedtatt i EU 14. desember 2022, og erstatter direktivet om beskyttelse av europeisk kritisk infrastruktur ([EPCIP-direktivet 2008/114](#)). Direktivet innebærer en betydelig utvidelse av virkeområdet og forpliktelser for medlemslandene og kritiske enheter sammenlignet med 2008-direktivet. Mens EPCIP-direktivet kun omfattet energi og transport, omfatter CER-direktivet også følgende sektorer: bankvesen, finansmarked, helse, drikkevann, avløpsvann, digital infrastruktur, deler av offentlig forvaltning, det ytre rom (space) og matforsyning.

I henhold til CER-direktivet pålegges medlemslandenes å utarbeide en strategi for hvordan de skal styrke kritiske enheters motstandskraft. I tillegg skal de utarbeide en oversikt over samfunnskritiske tjenester og gjennomføre regelmessige risikovurderinger. Medlemslandene skal identifisere kritiske enheter i spesifikke sektorer og undersektorer, ut fra felles EU-kriterier. Det skal også etableres nasjonale kontaktpunkt, som årlig skal rapportere til Kommisjonen om uønskede hendelser. Kritiske enheter pålegges oppgaver knyttet til risikovurdering og gjennomføring av passende og forholdsmessige tiltak. De skal også rapportere til myndighetene om betydelige forstyrrelser og avbrudd.

I CER-direktivet er det regler for tilsyn og håndheving knyttet til kritiske enheter som anses å være av «særlig europeisk betydning». Det er enheter som leverer viktige tjenester til eller i seks eller flere medlemsland. Disse enhetene vil bli underlagt et utvidet tilsyn, hvor blant annet Kommisjonen kan be om å få utlevert risikovurderinger og planer for gjennomføring av tiltak. Kommisjonen kan også gjennomføre rådgivningsbesøk (advisory missions) for å vurdere tiltakene. På bakgrunn av dette kan Kommisjonen rapportere om hvorvidt enhetene oppfyller forpliktelsene, samt anbefale ytterligere tiltak.

Direktivet fra 2008 er tatt inn i EØS-avtalens protokoll 31 (samarbeid på særlige områder utenfor de fire friheter). Ifølge regjeringens EØS-notat [ønsket Norge at 2008-direktivet skulle tas inn i EØS-avtalen på ordinær måte](#) (EØS-avtalens vedlegg), og viste til direktivets betydning for markedsaktørene, noe som kunne bli enda tydeligere ved senere utvidelser av direktivets anvendelsesområde. Videre vises det til at det er i Norges interesse å være nært knyttet til det europeiske samarbeidet om vern av kritisk infrastruktur. Island og Liechtenstein ønsket at 2008-direktivet skulle tas inn i protokoll 31. Norge sluttet seg til denne løsningen, men med en presisering om at EØS-avtalens regler om ensartethet og overvåkning gjøres gjeldende. Regjeringen skriver i [EØS-notatet om CER-direktivet](#) (oppdatert 25. oktober 2023) at «Det må utredes nærmere hvor i EØS-avtalen direktivet skal inntas».

NIS2-direktivet

Cybersikkerhetsdirektivet (NIS2) avløser NIS-direktivet, som ble tatt inn i EØS-avtalen 3. februar 2023. EØS-komitébeslutningen [er imidlertid ikke trådt i kraft](#) grunnet manglende oppfyllelse av konstitusjonelle krav fra en eller flere av EFTA-statene. Norge har gjennomført direktivet i norsk rett gjennom [digitalsikkerhetsloven](#), som ble vedtatt i desember 2023, men ennå ikke er trådt i kraft.

NIS2-direktivet ble vedtatt i EU 14. desember 2022, og medlemslandene skal ha gjennomført direktivet i nasjonal rett innen 24. oktober 2024.

Det nye regelverket utvider direktivets virkeområde til å omfatte flere sektorer og tjenester som er av kritisk betydning for økonomien og samfunnet, blant annet offentlig forvaltning. Det nye virkeområdet omfatter tilbydere av samfunnsviktige tjenester innen 18 definerte sektorer, som er listet opp i vedleggene. *«Også virksomheter som anses for å være kritiske enheter etter CER-direktivet er omfattet av virkeområdet i NIS2 uavhengig av dere størrelse (artikkel 2 nr. 3). Disse skal identifiseres og jevnlig innmeldes til Kommisjonen (for Norges del EFTAs overvåkingsorgan ESA)»*, skriver regjeringen i [EØS-notatet om NIS2](#) (oppdatert 23. august 2023).

Direktivet fjerner ulikheter mellom medlemslandene når det kommer til cybersikkerhetskrav og -tiltak, og fastsetter minimumsregler for en reguleringsramme. NIS 2 innfører også mekanismer for et effektivt samarbeid mellom relevante myndigheter i hvert medlemsland, og fastsetter rettsmidler og sanksjoner for å sikre overholdelse av regelverket. Det skal videre etableres et European Cyber Crises Liaison Organisation Network (EU-CyCLONe), som skal koordinere håndteringen av vesentlige cybersikkerhetshendelser.

Virksomheter som leverer «vesentlige» tjenester må flagge cybersikkerhetshendelser til myndighetene innen 24 timer, legge frem en foreløpig rapport innen 72 timer, og en endelig detaljert rapport om hendelsen innen en måned. Enheter som ikke overholder regelverket risikerer bøter opp til 2 prosent av omsetning («vesentlige» tjenesteleverandører) og opp til 1.4 prosent («viktige» tjenesteleverandører). Mens det tidligere har vært medlemslandenes ansvar å avgjøre hvilke enheter som kvalifiserer til å være en operatør som leverer «vesentlige» tjenester, innføres det nå et tak som inkluderer alle store- og mellomstore virksomheter som opererer i sektorer eller leverer tjenester som omfattes av regelverket.

[I enigheten mellom Rådet og Europaparlamentet 13. mai 2022](#) ble det presisert at direktivet ikke vil gjelde for enheter som utfører tjenester på områder som forsvar og nasjonal sikkerhet, offentlig sikkerhet, rettsåndhevelse og rettsvesen. Parlater og nasjonalbanker er også unntatt fra regelverket. Siden offentlige forvaltninger ofte er mål for cyberangrep, inkluderes forvaltningsenheter på sentralt og regionalt nivå i direktivet, mens det er valgfritt for medlemslandene å inkludere lokalt nivå.

Regjeringen skriver i EØS-notatet at *«forslagene i direktivet er omfattende og berører mange samfunnssektorer med ulik grad av modenhet innen digital sikkerhet. Når det gjelder de konkrete forslagene, som omfattende utvidelse av sektorer og inndeling i vesentlige og viktige enheter, strengere tilsynsordninger, innføring av gebyrer og strengere sikkerhetskrav, må detaljene i disse analyseres nærmere»*. Justis- og beredskapsdepartementet *«anser det som viktig at Norge gis adgang til å delta i samarbeidet som videreføres fra gjeldende direktiv, blant annet CSIRT-nettverket, NIS-samarbeidsgruppen og EU-CyCLONe, men også andre nyetablerte samarbeidsfora som følge av dette forslaget og ny strategi om cybersikkerhet»*.

I svar på [skriftlig spørsmål om NIS2-direktivet](#) 8. desember 2023, skriver justis- og beredskapsminister Emilie Enger Mehl at NIS2-direktivet foreløpig er vurdert som EØS-relevant, og at departementet *«jobber for en smidig og effektiv gjennomføring av direktivet. Dette er imidlertid et omfattende arbeid, da det må sees i sammenheng med andre initiativ innen felleseuropeisk regulering av sikkerhetsområdet. Direktiv om kritiske enheters motstandsdyktighet, det såkalte CER-direktivet, er særlig relevant i denne sammenheng. Departementet har gitt DSB og NSM et oppdrag om å utarbeide forslag til hvordan NIS2-direktivet og CER-direktivet kan gjennomføres i norsk rett med frist våren 2024. Departementet har også gjennomført en innledende kartlegging av direktivenes konsekvenser i de ulike sektorene der departementene har gitt verdifulle innspill. Uavhengig av EØS-*

prosessen tar jeg sikte på å gjøre nødvendige tilpasninger i nasjonalt regelverk for å være i overensstemmelse med øvrige europeiske land».

Ny Schengen grenseforordning

[Gjeldende grenseforordning](#) er fra 2016, og fastsetter blant annet en felles prosedyre og kriterier for kontroll av tredjelandsborgere ved de ytre grensene. Reglene gjelder i Norge gjennom [vår tilknytning til Schengen-samarbeidet](#).

Kommisjonen fremla sitt [forslag til revisjon av forordningen](#) i juni 2021. Forslaget tar sikte på å oppdatere regelverket for å møte [utfordringer i Schengen-samarbeidet de senere årene](#), blant annet økt migrasjon (herunder organisert migrasjonspress), COVID-tiltak, og midlertidige grensestengninger fra medlemsstatenes side for å begrense tilstrømning av tredjelandsborgere. Rådet og Europaparlamentet innledet trilogforhandlinger i oktober i fjor, og 6. februar i år kom de til enighet om en foreløpig avtale. Ifølge [Rådets pressemelding](#) er hovedpunktene i avtalen:

- Nye fullmakter for grensekontroll ved organisert migrasjonspress, blant annet ved at visse grenseoverganger kan stenges eller åpningstidene reduseres i slike situasjoner.
- Nye regler om når medlemsstater kan gjeninnføre indre grensekontroll: Det må foreligge en *alvorlig* trussel mot offentlig orden eller indre sikkerhet, og stengning må være forholdsmessig og nødvendig. Ved uforutsette hendelser kan grensestengning innføres umiddelbart, men tiltakene kan bare forlenges opptil tre måneder. Ved forutsigbare trusler må Kommisjonen, medlemsstatene og Europaparlamentet varsles *før* grensekontroll gjeninnføres, men tiltakene kan til gjengjeld vedvare opptil seks måneder, og forlenges med seks måneder av gangen, opptil to år, eller opptil tre år i ekstreme unntakstilfeller. Det oppfordres til såkalt «alternative tiltak», det vil si tiltak som kan gjøre gjeninnføring av grensekontroll unødvendig, blant annet utstrakt politisamarbeid (se [omtale av Kommisjonens forslag i EU/EØS-nytt desember 2021](#)).
- Ny hjemmel for Rådet til å gi regler om å tillate midlertidige reiserestriksjoner på de ytre grensene ved større helsekriser. Under COVID-krisen måtte EU nøye seg med ikke-bindende anbefalinger. Reglene kan omfatte blant annet krav om testing, karantene og isolasjon.

Avtaleteksten skal nå forelegges [Coreper](#) for bekreftelse fra medlemsstatenes representanter. Den skal deretter vedtas formelt både i Europaparlamentet og Rådet. Europaparlamentet har satt [22. april som foreløpig dato for plenumsbehandling av forslaget](#).

Gjeldende grenseforordning er gjennomført i norsk rett gjennom utlendingsforskriften, og departementet antar i [Schengen-notatet](#) at også endringene kan gjennomføres her.

Revisjonsforslaget er tidligere omtalt i mer detalj i EU/EØS-nytt, se [omtale av den foreløpige enigheten \(13. februar 2024\)](#), [Kommisjonens strategi for Schengen-reform \(juni 2021\)](#), [Kommisjonens forslag \(desember 2021\)](#), [Rådets behandling \(mars 2022\)](#), og [Europaparlamentets posisjon \(september 2023\)](#). Se også utfyllende omtale i [informasjonspakken til Europautvalget 31. januar 2022](#).

EUs asyl- og migrasjonspakt

[Rådet og Europaparlamentet kom til en foreløpig politisk enighet om sentrale deler av asyl- og migrasjonspakten 20. desember 2023](#). Representanter for medlemslandene i Rådet (Coreper) [godkjente enigheten fra 20. desember den 8. februar i år](#).

Enigheten dekker [fem hovedelementer i asyl- og migrasjonspakten](#):

- [Screeningsforordningen](#): Forordningen gjelder screening av tredjelandborgere ved yttergrensen. Forordningens formål er å styrke kontrollen av personer ved EUs ytre grenser, og sikre rask identifisering av riktig prosedyre (for eksempel retur eller oppstart av en asylprosedyre).
- [Eurodac III-forordningen](#) (revisjonsforslag 2020) om innsamling og overføring av biometriske data. Forordningen søker gjennom sammenlikning av biometriske opplysninger å gjøre det mulig å oppdage og håndtere irregulær migrasjon på en bedre måte.
- [Asyl- og migrasjonsforordningen \(AMMR\)](#): AMMR vil erstatte dagens Dublin-forordning. Den fastsetter regler som bestemmer hvilket medlemsland som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad. For å balansere dagens system der noen få medlemsland er ansvarlige for det store flertallet av asylsøknadene, vil det etableres en ny solidaritetsmekanisme. De nye reglene kombinerer *obligatorisk* solidaritet for å støtte medlemsland som ikke kan takle antallet irregulære ankomster til sitt territorium med *fleksibilitet* for medlemslandene når det gjelder valg av bidrag (motta asylsøkere eller pengebidrag).
- [Forordning om krisehåndtering og force majeure innen migrasjon og asyl](#): Forordningen skal sikre at EU er forberedt på å møte krisesituasjoner innen asyl og migrasjon og etablerer et rammeverk for dette.
- [Asylum Procedures Regulation](#): Forordningen søker å gjøre asyl-, retur- og grenseprosedyrer mer effektive, og etablerer en felles prosedyre som medlemslandene må følge når mennesker søker asyl. Forordningen innfører en obligatorisk grenseprosedyre, med sikte på raskt å vurdere (ved EUs ytre grenser) om søknader om asyl er ubegrunnet.

Lenke til avtaleteksten og tilhørende dokumenter er lagt ut nederst i [Rådets pressemelding](#). Avtalen må formelt vedtas av Rådet og Europaparlamentet før rettsaktene kan tre i kraft.

Av [Justis- og beredskapsdepartementet omtale av asyl- og migrasjonspakten da den ble lagt frem i 2020](#), fremgår det at screeningforordningen er Schengen-relevant. Norge vil (med noen unntak) bindes av Eurodac III-forordningen gjennom vår tilknytning til Dublin-samarbeidet. AAMR-forordningen og forordningen om krisehåndtering er delvis dekket vår Dublin-tilknytning.

Se nærmere omtale i Schengen-notat for henholdsvis [screeningforordningen](#) og [Eurodac III](#) (oppdatert 2021). Om Eurodac III uttaler departementet at Norge i hovedsak har stilt seg positiv til endringene, og at departementet jobber med å implementere endringene.

Om den mye omtalte «solidaritetsmekanismen» i AAMR-forordningen uttalte [daværende utenriksminister Huitfeldt i Europautvalget 15. september 2023](#) at Norge ikke er bundet av denne, men vil kunne delta frivillig. Dette stemmer overens med [bakgrunnsinformasjonen til Kommisjonens forslag](#), hvor det fremgår at land med en særskilt tilknytning til Schengen, som blant annet EFTA-landene, kun er bundet av kapittel III, V og VII i forordningen, mens solidaritetsmekanismen ligger i kapittel VI. Huitfeldt varslet i samme møte at regjeringen vil komme tilbake med en vurdering av konsekvensene for Norge, og at eventuell deltakelse først kan vurderes når regelverket er ferdigforhandlet.

For mer utfyllende omtale av asyl- og migrasjonspakten, se [EU/EØS-nytt 20. februar 2024](#), [bakgrunnsinformasjon til Europautvalget 15. september 2023](#) og [oppdatert briefing fra EPRS](#).

Videre beskyttelse av fordrevne fra Ukraina

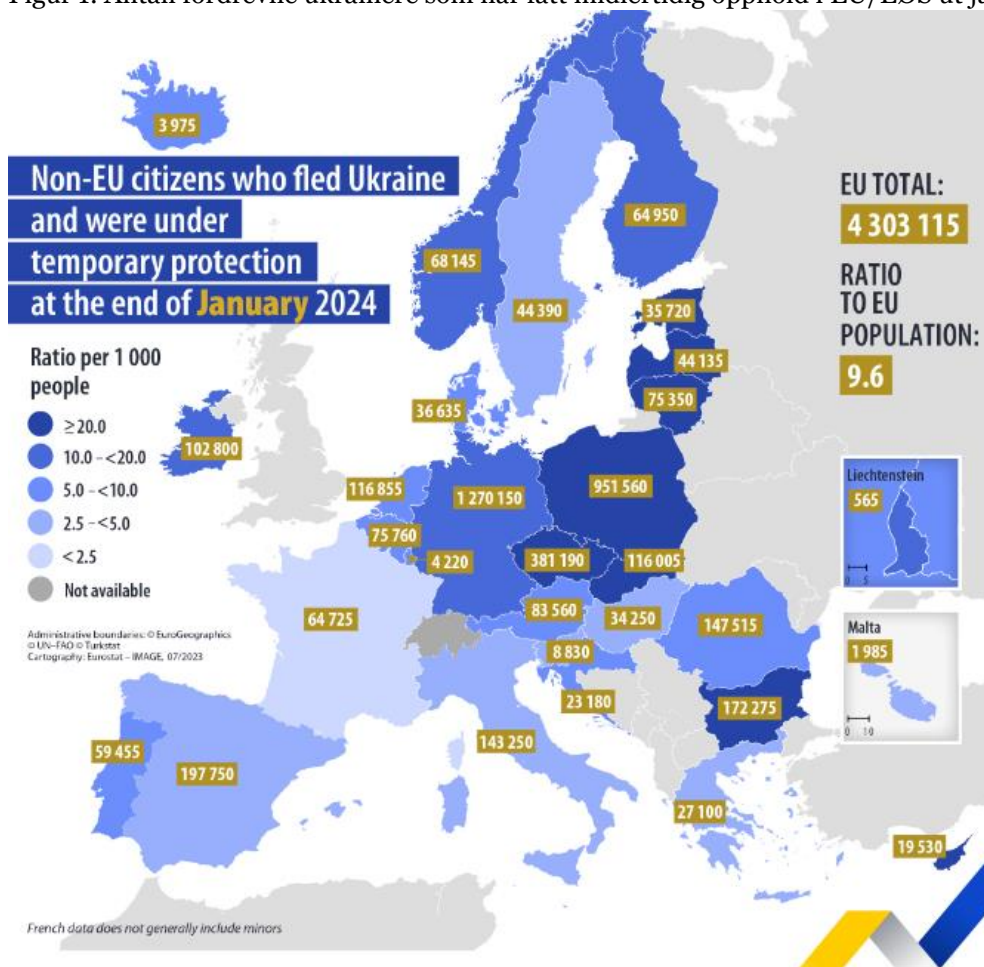
EUs ministerråd ble i september 2023 [enige om å forlenge](#) den midlertidige kollektive beskyttelsen for fordrevne fra Ukraina med ett år fra 4. mars 2024 til 4. mars 2025.

De fordrevne fra Ukraina var også tema på uformelt ministermøte i Rådet i januar 2024. Ministrene understrekte under møtet [behovet for harmoniserte rettigheter](#) for fordrevne fra Ukraina etter mars 2025. Ministrene var enige med det belgiske EU-formannskapet at det ikke vil være hensiktsmessig med 27 ulike nasjonale regelverk i medlemsstatene. Kommisjonen og medlemsstatene er enige om at diskusjonen om varige løsninger må fortsette, og at ukrainske myndigheter må inkluderes. Målet er å fatte en beslutning i nær fremtid, ifølge det belgiske formannskapet.

Justis- og beredskapsdepartementet vedtok i februar 2024 en [tilsvarende forlengelse som EU med ett år](#) fra 1. mars 2024 til 1. mars 2025 i utlendingsforskriften (utlf.) § 7-5 a om midlertidig kollektiv beskyttelse for personer fordrevet fra Ukraina.

Ved utgangen av januar 2024 var det totalt [4,3 millioner fordrevne ukrainere i EU/EØS-landene](#), ifølge Eurostat (se figur).

Figur 1: Antall fordrevne ukrainere som har fått midlertidig opphold i EU/EØS ut januar 2024

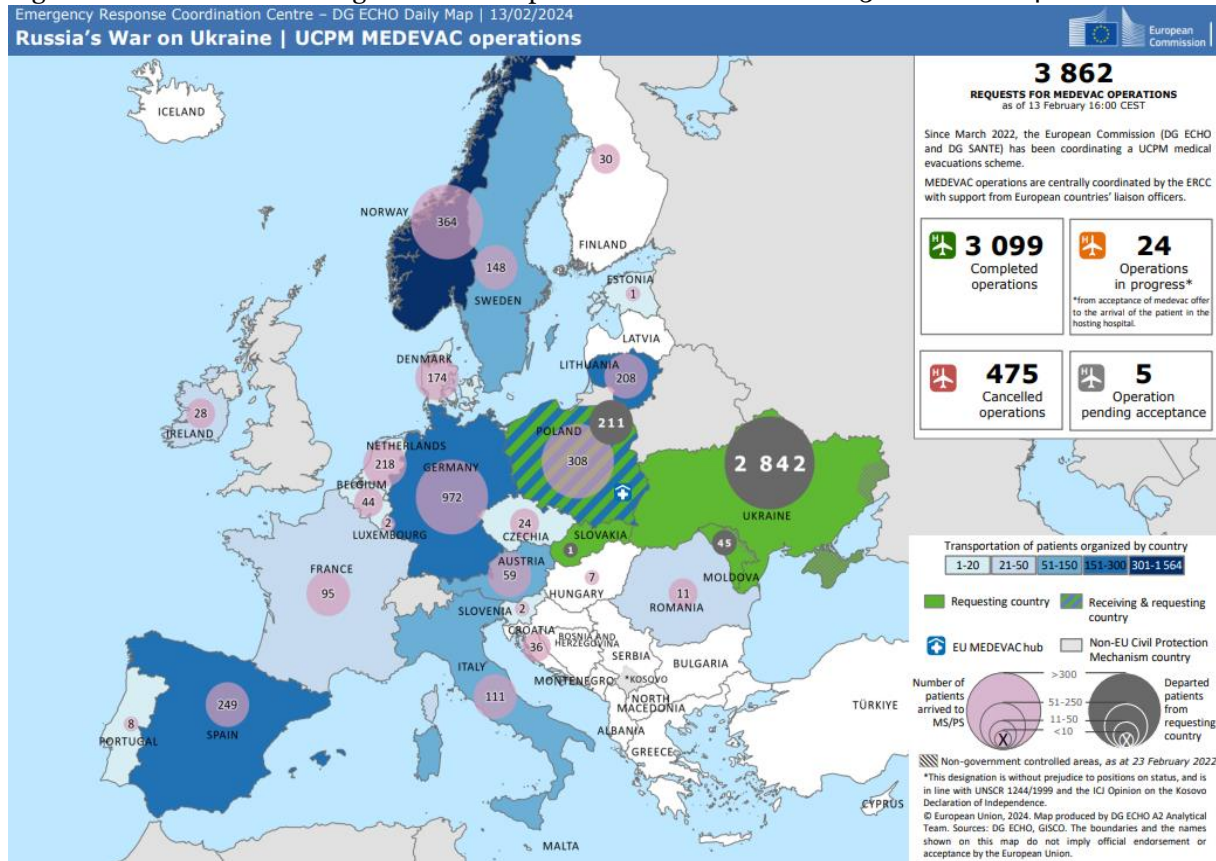
Medevac under UCPM-ordningen

Norge deltar som [fullverdig medlem](#) av EUs ordning for sivil beredskap (UCPM). Bistanden til Ukraina er UCPMs største nødoperasjon siden mekanismen ble etablert i 2001.

Medisinsk evakuering (medevac) av ukrainske pasienter er en viktig del av UCPM. Siden august 2022 har Norge bidratt med [faste ukentlige flyvninger for å evakuere ukrainske flyktninger](#). Forsvaret, det norske helsevesenet, SAS og andre aktører samarbeider om evakueringen. Norge vil fortsette dette bidraget ut november 2024, ifølge regjeringen.

I februar 2024 var [over 3 000 ukrainske pasienter](#) evakuert til sykehus i 22 europeiske land, inkludert 364 pasienter til norske sykehus. Norge har bidratt med flest medevac-flyvninger. Ifølge forsvaret har det norske flyet fraktet [om lag halvparten av alle pasientene](#) (i underkant av 1600) til ni EU/EØS-land inkludert Norge.

Figur 2: Medisinsk evakuering av ukrainske pasienter fra mars 2022 til 13. februar 2024

I september 2022 [åpnet Polen et mottakssenter](#) for de ukrainske pasientene, *EU Medevac Hub*, ved byen Rzeszów sør i Polen (avmerket på kartet over). Norge har fra oppstarten i september bistått med to ukentlige flyvninger fra mottakssenteret.

Forsvaret og SAS inngikk 4. mars i år en [ny avtale om strategisk luftevakuering](#) med en ny flytype. Dagens medevac-fly, en Boeing 737, skal fases ut i 2025 og erstattes med en ny flytype Airbus A320neo.

Utenriksministeren vil redegjøre for:

WTOs ministermøte i Abu Dhabi

WTO-ministermøtet i Abu Dhabi fant sted 26.-29. februar. Den offisielle norske delegasjonen ble ledet av utenriksminister Espen Barth Eide og inkluderte fire stortingsrepresentanter fra næringskomiteen.

Ministermøtet skjedde mot et bakteppe av store globale utfordringer, inkludert krig og konflikt, global konkurranse rundt grønn og digital omstilling, stormaktrivalisering og proteksjonisme. Dette utfordrer ikke bare etterlevelse av eksisterende WTO-regelverk og utvikling av nytt, men også et tvisteløsningssystem som er hemmet av et ikke-fungerende ankeorgan. WTO stod derfor nok en gang ved et veiskille ved inngangen til ministermøtet.

Det var i forkant et uttrykt håp om (nye) avtaler på fiskerisubsidier, landbruk og ikke minst reform av tvisteløsningssystemet. På [europautvalgsmøtet i Stortinget 1. februar](#) sa utenriksministeren at reform av tvisteløsningssystemet var en hovedprioritering for Norge. Han sa dette var helt avgjørende for at WTO skulle oppfylle en av sine viktigste funksjoner. Aller helst ønsket Norge at man greide å gjenopprette ankeorganet slik det fungerte før USA blokkerte utnevning av nye dommere. Alternativt, ville man måtte se på andre modeller. Norge håpet å ta en sentral rolle i forhandlingene under ministermøtet.

Til tross for dette, endte ministermøtet uten noen avtale på reform av tvisteløsningssystemet, og også uten avtale på fisk og landbruk. Ifølge Politico var USA hinderet mht. tvisteløsning og India mht. fisk og landbruk.

Det eneste ministermøtet ble enig om var en forlengelse av moratoriet på toll på elektroniske overføringer, men uten å enes om et permanent forbud, samt en avtale på nasjonal regulering av tjenester.

En interessant [kommentar fra tankesmien Hinrich Foundation](#) oppsummerer ministermøtet og presenterer seks «take aways». Deres analyse inkluderer følgende observasjoner:

- 1) WTO er ikke dødt slik noen vil kunne hevde etter nok et ministermøte uten særlig fremdrift. WTO representerer tross alt et omfattende system av regler som har utviklet seg over flere tiår og som regulerer global handel gjennom en rekke avtaler. Spørsmål er derfor ikke om WTO vil fortsette å eksistere, men *hvor relevant* WTO vil være fremover.
- 2) Utfallet av ministermøtet viste igjen at eneste måte å oppnå brede avtaler på er gjennom plurilaterale forhandlinger mellom en rekke, men ikke nødvendigvis alle medlemslandene i WTO. Plurilaterale avtaler kan så utvides til å omfatte flere medlemmer og ikke minst innlemmes formelt i WTO-regelverket. Utfordringen så langt har vært at både India og Sør-Afrika har vært mot det plurilaterale sporet. De blokkerte også på dette møtet forslaget om å innlemme en plurilateral avtale på investeringstilrettelegging for utvikling i WTO-regelverket. Men de gikk med på å inkludere den nye avtalen på nasjonal regulering av tjenester. Den dekker 71 medlemsland og 92 % av verdenshandelen med tjenester.
- 3) Et reformert tvisteløsningssystem vil se annerledes ut enn dagens system, og vil mest sannsynlig være en nedtonet og mindre tunghendt mekanisme.
- 4) Land ønsker fremdeles å bli medlem av WTO. To land ble tatt opp som medlemmer på dette møtet og 22 land står i kø. Ingen land har heller ytret ønske om å forlate WTO.
- 5) Flere strukturelle, globale utfordringer ble ikke adressert på ministermøtet. Dette inkluderte bruken av nasjonal sikkerhet som begrunnelse for handelstiltak (slik USA har gjort og er blitt utfordret på i WTO) og Kinas formelle status i WTO (som utviklingsland til tross for å være en av verdens største handelsnasjoner).
- 6) Fremtiden til WTOs generalsekretær, Okonjo-Iweala, er usikker. Hennes periode utgår i august 2025. Det er usikkert om USA vil støtte en ny periode, særlig hvis Trump blir gjenvalgt. Ifølge Hinrich Foundation skal også India og Brasil svære skeptiske.

Annen relevant handelssak: EFTA signerer handelsavtale med India

Denne saken står ikke på dagsorden, men kan allikevel være relevant for Europautvalget.

[EFTA og India signerte 10. mars en handelsavtale](#). Etter mer enn 15 år med forhandlinger «av og på» er partene blitt enige om en avtale. Dette skjer i en periode hvor EU, Storbritannia og Canada sliter med å konkludere avtaler med India. Regjeringen skriver på sine nettsider at handelsavtalen fjerner toll på nesten alle varer og tjenester. India har også for første gang akseptert å innlemme en henvisning til menneskerettigheter i en handelsavtale. Gjennom avtalen bekrefter India også at de vil gjennomføre forpliktelsene i Paris-avtalen, øvrige ratifiserte multilaterale miljøkonvensjoner, ILO-konvensjoner om arbeidstakerrettigheter og internasjonale konvensjoner om likestilling.

Regjeringen skriver videre at handelsavtalen vil bidra til å styrke samarbeidet mellom partene og gi Norge en ny arena for diskusjoner med India. Næringsminister Jan Christian Vestre uttalte i forbindelse med signering av avtalen at «*I en urolig verden med geo- og sikkerhetspolitiske spenninger er det viktig å knytte India tettere til Vesten. Handelsavtalen løfter også klimaambisjoner og skal sikre arbeidstakerrettigheter og kvinners rettigheter.*»

EFTA-landene forplikter seg i avtalen også til å arbeide for investeringsfremme og opprettelse av flere arbeidsplasser i India. Et eget kontor vil etableres av India for å hjelpe norske bedrifter i å operere i det indiske markedet: «*India skal gjennom en stor grønn og digital omstilling der norske virksomheter har mye å tilby innen alt fra fornybar energi, helseteknologi, grønn mobilitet og sjømat. Avtalen gir store muligheter for handel og investeringer i et marked som vokser i høyt tempo. Gjennom investeringer i India kan norske bedrifter bidra til bærekraftig utvikling*», sier næringsminister Jan Christian Vestre.

Oppfølging knyttet til Europaparlamentets resolusjon i forbindelse med åpning for havbunnsmineralvirksomhet på norsk kontinentalsokkel

[Europaparlamentet vedtok 7. februar ein resolusjon om «Norway's recent decision to advance seabed mining in the Arctic»](#). I [resolusjonen](#) uttrykker mellom anna Parlamentet uro for stortingsvedtaket og ber Noreg ha tett dialog med EU om dette spørsmålet framover. Parlamentet vil ha eit internasjonalt moratorium på mineralutvinning på havbotn inntil miljøkonsekvensane er klarare. Resolusjonen viser til at Stortinget må gjere eit nytt vedtak før utvinning kan starte. Parlamentet viser til at Noreg har plikt til å forvalte fiskeriressursar og verne arktiske farvatn frå negative effektar av menneskeleg aktivitet. Resolusjonen blei vedtatt med 523 mot 34 røyster og 59 som avsto. [Det var fem representantar frå den konservative gruppe \(ECR\), 24 frå ytre høgre-gruppa \(ID\), 3 frå den liberal gruppa \(Renew\) og to gruppeuavhengige som røysta mot resolusjonen](#). Det var også representantar frå desse gruppene og 5 frå sentrum høgre-gruppa (EPP) som avsto frå å røyste i voteringa.

Det var debatt om denne saka på plenumsmøtet til Europaparlamentet i januar. Det var landbrukskommissær Janusz Wojciechowski som representerte Kommissjonen. Han sa at Noreg er det fyrste landet som opnar for slik kommersiell verksemd på havbotn. Kommissjonens standpunkt er at det ikkje bør opnast for slik verksemd før det er eit betre kunnskapsgrunnlag om effektane for miljø og fiskeri. Noreg har råderett over sin kontinentalsokkel, men slik verksemd vil kunne ha konsekvensar også utanfor den norske sokkelen. Vidare har Noreg også internasjonale plikter knytt til havet over sokkelen gjennom ei rekkje internasjonale avtaler, inkludert Svalbard-traktaten.

I debatten kom det til dels svært krass kritikk av vedtaket i Noreg frå fem av partigruppene. Dette gjaldt spesielt representantar frå Dei grøne og frå The Left. Mange av innlegga tok til orde for at Noreg må reversere vedtaket og sa det er for lite kunnskap om effektane av slik verksemd til at det er forsvarleg å opne for den. Mange tok til orde for eit internasjonalt moratorium mot mineralverksemd på havbotn. Fleire viste også til at gjennom auka resirkulering og betre batteri kan verda fint klare seg utan å opne for verksemd med potensielt store negative effektar for havmiljøet. Fleire viste til at det er paradoksalt at vedtaket kjem i Noreg som dei siste åra har profilert seg som ein pådrivar for å ta vare på verdshava. Mange viste spesielt til at Arktis er eit sårbart område som det må tas spesielt omsyn til. Ein representant frå The Left tok til orde for at EU må innføre eit importforbod for produkt som inneheld mineral som kjem frå havbotn.

Det var berre dei to innlegga frå den konservative gruppa (ECR) og ytre høgre-gruppa (ID) som gav støtte til Noreg. Dei peika begge på det paradoksale i at mange som er i mot havbotnmineral er tilhengjarar av utbygging av vindmøller og generelt ynskjer ei grøn omstilling som er avhengig av mineral frå land som Kongo og Kina. Dette er mineral som til dels blir produsert på svært uheldige vis både med barnarbeid og store miljøkonsekvensar. Det er intellektuelt uheldigleg å kritisere Noreg og samstundes etterspørje fleire mineral til den grøne omstillinga.

Wojciechowski sa avslutningsvis at Kommisjonen følger nøye med på konsekvensane av det norske vedtaket. Kommisjonen tek synspunkta til Europaparlamentet til etterretning og deler mykje av den same uroa som kom fram i debatten. Han viste til den grøne alliansen mellom EU og Noreg frå 2023 og at Kommisjonen vil kommunisere med Noreg innanfor denne for å sikre beskyttelse av det marine miljøet generelt, og spesielt det sårbare miljøet i Arktis.

I samband med behandlinga av denne saka i Europaparlamentet har det vore fleire møte på politiske nivå mellom Europaparlamentet og Noreg. Etter initiativ for Europaparlamentets delegasjon for EØS, Island, Sveits, Noreg og Arktis, møtte tre europaparlamentarikarar fire norske stortingsrepresentantar digitalt 30. januar i år. Statssekretær i Utanriksdepartementet, Maria Varteressian, drøfta saken med fleire europaparlamentarikarar i Brussel 24. januar.

Ny EU-forordning om kritiske råmateriale

Europakommisjonen la i mars 2023 fram forslag til ei forordning om kritiske råmateriale (Critical Raw Materials Act, CRMA). Målet er å [sikre EU ei diversifisert og berekraftig forsyning av kritiske og strategiske råmateriale](#).

Europaparlamentet og Rådet kom til [politisk semje om forordninga](#) 13. november i fjor. [Europaparlamentet gav formelt samtykke til denne semja 13. desember i fjor](#). Rådet har ennå ikkje fatta formelt vedtak.

Rådet skriv i si pressemelding at den politiske semja er basert på dei overordna måla i framlegget frå Kommisjonen, men styrker fleire element. Blant annet blir måltalla for gjenvinning og resirkulering av materiale heva. Den politiske semja klargjer også godkjenningsprosedyren for strategiske prosjekt, og krev at relevante selskap gjer ei risikovurdering i forsyningskjeden for sine innkjøp av strategiske råvarer. Medlemsstatane kan protestere på om eit prosjekt skal utviklast på territoriet deira. Den politiske semja slår vidare fast godkjenningsprosessen samla sett ikkje bør overstige 27 månadar for utvinningsprosjekt eller 15 månadar for foredling- og gjenvinningsprosjekt. Medan det fyrste trinnet i miljøkonsekvensvurderinga ikkje vil bli inkludert i tidslinja for prosjektgodkjenning, vil tida som går med til den offentlege høyringa som er nødvendig for ei miljøkonsekvensvurdering, telle med.

[Rådet](#) og [Europaparlamentet](#) kommenterte ikkje utvinning på havbotnen i sine respective pressemeldingar om den politiske semja 13. november, men i sjølve vedtaket står det i punkt 11a innledningsvis at: «*In line with the precautionary principle the Commission cannot grant the strategic status to a deep sea mining project before the effects of deep-sea mining on the marine environment, biodiversity and human activities have been sufficiently researched, the risks are understood and technologies and operational practices are able to demonstrate that the environment is not seriously harmed.*»

Den norske regjeringa publiserte 30. november eit [EØS-notat om framlegget](#) og kom sommaren 2023 også med eit [høyringsinnspel til Kommisjonen](#). Regjeringa støtta her framlegget og målet om å sikre tilgangen til kritiske råmateriale for å styrke Europas grøne og digitale omstilling. Regjeringa var samde i behovet for effektiv saksbehandling, men var skeptisk til bindande tidsfristar og imot bruken av stillteiane godkjenning om sakshandsamingsfristen ikkje blir respektert. Mellom anna viste regjeringa til omsynet til urfolks rettar i samband med dette. Regjeringa støtta skjerpa krav til resirkulering og miljøavtrykk, og auka bruk av miljøkrav i offentlege innkjøp.

Industripartnarskapet ([se egen sak](#)) mellom EU og Noreg skal mellom anna gjelde samarbeid om mineralverdikjedene. [Regjeringa har stadfesta overfor NTB at det berre er landbaserte mineral som er omfatta av partnarskapet](#).

EUs nye støtteordning for Ukraina

EU og EUs medlemsland har så langt bidratt med støtte til Ukraina i størrelsesorden 76 mrd. euro. EUs nye støttepakke, «*Ukraine Facility*», legger opp til 50 nye mrd. euro for perioden 2024-2027. På samme måte som Norge har EU vektlagt fortsatt støtte til Ukraina og at denne skal vare så lenge behovet er der.

Den nye støttepakken ble formelt vedtatt av Rådet og Europaparlamentet i februar i år som del av en revisjon av EUs langtidsbudsjett for perioden 2021-2027. Dette etter at Ungarns statsminister hadde utsatt vedtaket i Rådet på EUs toppmøte i desember.

Politico skriver [at EUs siste pakke er en dråpe i havet alt ettersom Ukraina ifølge IMF er beregnet å trenge støtte i størrelsesorden 40 mrd. USD bare i år](#). Med utfordringene knyttet til behandlingen av en eventuell amerikansk støttepakke, blir spørsmålet nå om presset vil øke på EU om å øke sine støtte ytterligere.

Bakgrunn

Kommisjonens forslag til den nye støttepakken ble lagt frem i juni 2023 og bygger på tre pilarer: direkte støtte gjennom tilskudd og lån, mobilisering av private investeringer gjennom ulike garantiordninger, og kapasitetsbygging til sentrale, regional og lokale myndigheter for å støtte opp under arbeidet om å tilpasse seg EU-standarder (EU *acquis*) som del av det langsiktige målet om EU-medlemskap. Les mer i [faktaarket fra Europaparlamentet 5. oktober](#). Det inkluderer en oversikt over størrelse og innretning innenfor de tre pilarene:

Table 1 – Ukraine Facility: Up to €50 billion for 2024 to 2027 (commitments, current prices)

Pillar I	Pillar II	Pillar III
€6 billion in grants €33 billion in loans	€8 billion in grants of which: €6.2 billion for provisioning the guarantee (70 % for an €8.9 billion guarantee) €1.8 billion for blended finance operations	€3 billion in grants*
Grants and loans to support the Ukrainian state with its recovery, reconstruction and modernisation, and with reforms for accession to the EU and investments. Disbursement will be based upon fulfilment of the conditions set out in a 'Ukraine plan' for recovery and reconstruction.	A Ukraine investment framework for recovery and reconstruction. It will attract public and private investments. This support will be provided in the form of budgetary guarantees, financial instruments or blending operations. It will enable access to finance in Ukraine's private sector by providing guarantees and blended finance (de-risking).	Assistance and capacity building programmes, such as for reform expertise, for central, regional and municipal government and for civil society, to help the Ukrainian government and civil society implement the EU <i>acquis</i> and standards. The EU will cover the borrowing costs of the loan.

*includes €0.5 billion in administrative support.

Note: The Commission has proposed an indicative distribution of the amount between loans and grants.

Norges sikkerhetspolitiske samarbeid med EU på utvalgte områder

«Norge og EU har mange felles interesser i sikkerhetspolitikken. Det er positivt at EU gjennom flere initiativer tar mer ansvar for europeisk sikkerhet, på en måte som utfyller Nato og bidrar til å støtte opp om transatlantisk samarbeid.» [Det skriver Utenriksdepartementet på sine hjemmesider.](#)

[Norge deltar på like fot som EU-landene i EUs forsvarsfond gjennom EØS-avtalen.](#) Fondet støtter utvikling av forsvarsmateriell og forsvarsteknologi. EU har også etablert et fordypet forsvarssamarbeid, Pesco, der Norge kan delta i enkeltprosjekter. [Sammen med Canada og USA deltar Norge her i et EU-prosjekt som skal styrke militær mobilitet. Norge har en rammeavtale med EU fra 2004 som gir mulighet til å delta i EUs sivile og militære krisehåndteringsoperasjoner.](#) [Utenriksdepartementet skriver](#) at Norge har deltatt i tre militære og ni sivile operasjoner.

I sin utenrikspolitiske redegjørelse i Stortinget 5. mars i år, sa utenriksminister Espen Barth Eide at «Regjeringen har ... høye ambisjoner for et europeisk samarbeid innenfor vår nåværende tilknytning til EU, ... som sikkerhet og forsvar, hvor vi har intensivert samarbeidet med EU for å hjelpe Ukraina militært og utvide produksjonskapasiteten i den europeiske forsvarsindustrien.» [I sin europapolitiske redegjørelse i Stortinget 15. november i fjor viste han til at det europeiske samarbeidet er viktig for Ukraina og for å styrke egen forsvarskapasitet framover.](#)

Han viste til at Norge har støttet EUs militære treningsmisjon for Ukraina med et bidrag på 150 millioner kroner, og med militære instruktører. I tillegg har Norge gitt 250 millioner kroner i støtte til ammunisjonsinnkjøp for stridsvogner gjennom EUs European Peace Facility.

Han sa videre «Vi styrker nå vårt bidrag ytterligere ved å delta i to nye EU-programmer. Det ene: ASAP – [Act in Support of Ammunition Production](#) – gir omfattende økonomiske insentiver for norsk forsvarsindustri. Det andre programmet: EDIRPA ([European Defence Industry Reinforcement Through Common Procurement Act](#)) vil gi økonomiske fordeler når europeiske land anskaffer europeisk forsvarsmateriell sammen. Dette bidrar også til å styrke kapasiteten til å støtte Ukraina militært.» Begge to er foreslått innlemmet i EØS-avtalen på møtet i EØS-komiteen 15. mars. [Se egen sak om rettsaktene lenger ned.](#)

[Europakommisjonen la 5. mars fram en strategi for europeisk forsvarsindustri for å styrke beredskap og sikkerhet i Europa.](#) Strategien tar til orde for at EU-landene skal investere mer, bedre, sammen og europeisk. Det er viktig å sikre at europeisk forsvarsindustri blir sterkere, mer reaksjonsdyktig og innovativ. Kommisjonen vil styrke finansieringen gjennom et nytt program for forsvarsindustrien på 1,5 milliarder euro og styrke samarbeidet med partnere i hele verden. Kommisjonens mål er at innen 2030 skal minst 40 prosent av alt forsvarsmateriell kjøpes i felleskap, 50 prosent av landenes innkjøpsbudsjett skal brukes på kjøp av europeisk materiell og at minst 35 prosent av forsvarsmateriell skal handles mellom EU-landene i stedet for fra andre land. [Strategien står på dagsorden når EUs stats- og regjeringssjefer møtes i Brussel 21. og 22. mars.](#)

[Forsvarskommisjonen drøftet utviklingen i EUs rolle og betydning på det sikkerhets- og forsvarspolitiske området i sin rapport som kom i fjor.](#) I rapporten heter det bl.a. at «På generelt grunnlag går utviklingen i EU-samarbeidet på dette feltet raskere enn før. Samarbeidet blir dypere, og det utvides til områder som tidligere har vært medlemslandenes ansvarsområde. En konkret erfaring fra Ukraina-krigen er at EU har demonstrert evne til å koordinere sanksjoner, økonomisk støtte, og tiltak mot sammensatte trusler. Denne «arbeidsdelingen» mellom NATO og EU om militære og ikke-militære oppgaver trekkes frem som en god modell for merverdien EU kan spille på det sikkerhetspolitiske området, uten at det risikerer å svekke NATO.» Utvalget skrev også at «Det er åpenbart en ulempe for Norge at deler av sikkerhets- og

forsvarspolitikken som både angår og kan påvirke oss drøftes og avgjøres på arenaer i EU der vi ikke er til stede.»

På bakgrunn av dette foreslo et flertall i Forsvarskommisjonen at «regjeringen går i dialog med EU om mulighetene for en rammeavtale for norsk tilknytning til EUs felles utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitikkk.» [Et mindretall støttet av ulike grunner ikke dette.](#)

[Etter dette la venstrerepresentantene Melby, Rotevatn, Almeland og Elvestuen 9. mai i fjor fram et Dokument 8-forslag om at Stortinget skulle be regjeringen gå i dialog med EU om mulighetene for en slik rammeavtale.](#) I et brev til utenriks- og forsvarskomiteen i forbindelse med behandlingen støttet daværende utenriksminister Anniken Huitfeldt ikke dette. Hun skrev bl.a. at etter hennes «syn vil spørsmålet om merverdi være avgjørende for vurderingen av forslaget om en rammeavtale med EU om utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitikkk. Hittil har det gjennomgående vært behov for å framforhandle nye enkeltavtaler når Norge har ønsket å delta i nye EU-samarbeidsinitiativ innen utenriks- og sikkerhetspolitikken. Det er per i dag uklart om en ev. rammeavtale vil fjerne behovet for slike enkeltavtaler – noe som igjen vil bli sentralt i vurderingen av merverdien en ev. rammeavtale vil innebære»

[Ved innstillingen fra komiteen fikk Venstre kun støtte av Høyre](#), mens øvrige partier gikk imot. Blant annet viste representantene fra regjeringspartiene Arbeiderpartiet og Senterpartiet i sin merknad til at «Norge allerede samarbeider godt med EU og at regjeringen ser norsk og europeisk sikkerhet i sammenheng, og arbeider aktivt for å utvikle samarbeidet med EU i tråd med norske interesser»

Status for avtalepakken med EU om EØS-finansieringsordninger og markedsadgang for sjømat

«Vårt samarbeid med EU har aldri vært tettere, bredere eller mer nødvendig. Forhandlingene har vært krevende, og partene har måttet redusere sine ambisjoner underveis. Men jeg er svært glad for at vi nå har blitt enige om en balansert pakke med både en ny periode med EØS-midler, og en ny avtale om eksport av norsk sjømat til EU». Det sa [utenriksminister Espen Barth Eide i en pressemelding 1. desember](#) etter at det dagen før var oppnådd enighet i forhandlingene med EU.

[Utenriksministeren redegjorde for den nye avtalen på møtet i Europautvalget 6. desember i fjor.](#) Han sa blant annet at «Forhandlingene har vært krevende, og partene har måttet redusere sine ambisjoner underveis, begge veier. EU har redusert sine forventninger til beløp ganske kraftig, og vi har i noen grad måttet redusere våre forventninger til markedsadgang for sjømat. Resultatet er uansett en balansert totalpakke gitt den situasjonen vi var i.»

Avtalen medfører at Island, Liechtenstein og Norge skal bidra med om lag 3,3 milliarder euro i perioden 2021-2028 til de 15 minst velstående landene i EU. Dette er de samme mottakerlandene som i forrige avtaleperiode (2014-2021), men beløpet i denne perioden var om lag 2,8 milliarder euro. Fordelingen mellom mottakerlandene er basert på innbyggertall og BNP. Det betyr at Polen er det desidert største mottakerlandet. Norge betaler om lag 97 prosent av beløpet gjennom en EØS-mekanisme og en egen norsk mekanisme.

[Det ble også oppnådd enighet om en ny avtale om markedsadgang for sjømat. I en pressemelding sier fiskeri- og havminister Cecilie Myrseth](#) at «EU er det viktigste markedet for norsk sjømat, og flere tollfrie kvoter gir økte eksportmuligheter for både fiskeri- og havbruksnæringen. Sjømat er en av våre viktigste eksportnæringer, og med denne avtalen har vi fått til forbedringer i handelsvilkårene for viktige sjømatprodukter som bearbeides i Norge». Avtalen medfører at flere tollfrie importkvoter for norsk sjømat fra forrige avtaleperiode videreføres på det samme nivå eller økes, inkludert kvoter for marinert sild, fryst filet av sild og fryste, pillede reker. Det kommer nye kvoter for bearbeidet laks, røkt laks og fryste skallreker, samt for enkelte

fiskeslag med lave tollsatser. Det ble imidlertid ikke oppnådd enighet om videreføring av tollfrie importkvoter for makrell.

[Se informasjonspakken til møtet i Europautvalget 1. februar i år for ytterligere detaljer om avtalene.](#)

Avalene må godkjennes av Rådet før de kan signeres. [Kommissjonen la fram forslag til rådsvedtak 4. mars i år](#). Avtalene må også godkjennes av Europaparlamentet og nasjonale parlament i EU og EØS-EFTA-landene. [I møtet i Europautvalget 1. februar i år redegjorde utenriksministeren for status for godkjenningen av avtalene](#). Han viste til prosessen i Rådet og sa videre at «På norsk side tar vi sikte på å fullføre våre interne prosedyrer slik vi at vi er rede til å undertegne samtidig med EU. Umiddelbart etter undertegning vil regjeringen forelegge en samtykkeproposisjon for Stortinget. Jeg håper derfor på en rask og effektiv stortingsbehandling, slik at vi fra norsk side kan ratifisere avtalene i løpet av våren ... Det er viktig å slutføre de formelle prosessene så raskt som mulig. Det er først da vi kan starte arbeidet med de nye programmene og dra nytte av tollfriheten for sjømat. Europaparlamentet må også godkjenne avtalene før de kan midlertidig anvendes. Igjen minner jeg om det nært forestående valget av nytt europaparlament, at dette derfor må skje innen utgangen av april, så egentlig er det tiden og veien. Det er de nevnte parter innstilt på å bidra til, så dette tror vi går fint, men det er viktig at vi har felles oppmerksomhet på det.»

Etter at avtalene er ratifisert kan det inngås intensjonsavtaler med de respektive mottakerlandene med nærmere detaljer om prioriteringer i hvert land. I forrige avtaleperiode ble det ikke utbetalt noen midler til Ungarn om dette pga. uenighet om forvaltningen av midlene til sivilsamfunnet.

Planene om å undertegne industripartnerskap med EU

I et svar på spørsmål fra næringskomiteen v/Høyre om EU/EØS-saker, skriver utenriksministeren 1. mars at regjeringen har sluttført samtalene med EU om et industripartnerskap på batterier og mineralverdikjedene. Dette partnerskapet vil ifølge utenriksministeren bli undertegnet om kort tid.

Det nye partnerskapet er sluttført som del av den Grønne Alliansen som ble inngått mellom Norge og EU i april 2023. Kjernen i samtalene med EU om et nytt partnerskap har ifølge utenriksministeren så langt vært å dele kunnskap om norske batteri- og mineralverdikjeder, vise hvem aktørene er, hvor i verdikjeden de befinner seg og hvordan norske og europeiske verdikjeder er integrerte: «Vi har presentert en norsk batteristrategi som passer inn i EUs planer for en europeisk batteriverdikjede, avholdt matchmaking mellom norske og europeiske bedrifter og deltatt på det årlige ministermøtet i den europeiske batterialliansen. Dette arbeidet gir oss en bedre posisjon til å medvirke i utviklingen av de europeiske verdikjedene.»

[Næringsdepartementet har tidligere uttalt at industripartnerskapet med EU på mineraler kun skal dekke mineraler fra land](#), jf. saken lenger opp om havbunnsmineralvirksomhet.

Utenriksministeren skriver i sitt svar til næringskomiteen at regjeringen også vil prioritere andre områder under Grønn Alliansen. Disse inkluderer:

- En styrking av energidialogen mellom Norge og EU, med vekt på områder som karbonfangst og -lagring (CCS), hydrogen og vindkraft til havs. Grønn Alliansen vil være et supplement til den eksisterende dialogen samt de gode kontaktfora og prosesser som vi allerede har under EØS-avtalen.
- Økt dialog på naturområdet for å utvikle forståelsen av naturrisiko med basis i det regjeringsoppnevnte Naturrisikoutvalgets rapport som ble lagt frem 12. februar.
- Dialog med Europakommisjonen om tilrettelegging for grønn omstilling av skipsfarten.

- Videreutvikling av forskningsdialogen med EU for å sikre Norge best mulig tilgang til tverrfaglige initiativ og initiativ som delvis faller utenfor EØS-avtalen.
- Nærmere samarbeid med EU om samfunnsoppdraget «Klimanøytrale og smarte byer» under Horisont Europa, for å bidra til utvikling og formidling av kunnskap om aktuelle tiltak og innsatser. Oslo, Stavanger og Trondheim er sammen med 109 andre europeiske byer valgt ut til å delta i samfunnsoppdraget, der målet er at byene skal bli klimanøytrale innen 2030.
- Nærmere samarbeid med EU utenfor Europa, særlig knyttet til internasjonalt klima- og miljødiplomati.
- Dialog med Kommisjonen om tropisk skog og avskogingsfrie verdikjeder.

Utenriksministeren presiserer i svaret til næringskomiteen at tidslinjen i samarbeidet under Grønn Allianse kan variere fra område til område. Hva som er et hensiktsmessig tidsløp må vurderes i lys av områdenes modenhet, partenes interesser og kapasitetsmessige forhold. Grønn Allianse må derfor ses på som en politisk intensjonsavtale for et langsiktig samarbeid hvor substansen vil komme gradvis. Den er ikke en del av EØS-avtalen og ikke juridisk bindende. Dette er blitt understreket i Stortingets europautvalg også av tidligere utenriksminister Anniken Huitfeldt og av næringsminister Jan Christian Vestre.

Utenriksministeren viser også til andre industripartnerskapsprosesser med partnerland i Europa, som Tyskland, Storbritannia, Frankrike, Nederland og Belgia. Forventningene til disse kan bli sett i sammenheng med, og gjensidig forsterkes av den Grønne Alliansen med EU, skriver utenriksministeren.

Rettsaker:

Neste møte i EØS-komiteen finner sted 15. mars 2024. Liste med omtale av EU-rettsaker som EØS-komiteen vil kunne fatte beslutninger om på møtet ble oversendt Europautvalget 8. mars. Listen består av 88 rettsaker, hvorav tre tilhører gruppe 1 som krever at det tas forbehold om Stortingets samtykke etter EØS-avtalens artikkel 103. Disse vil bli behandlet på ordinær måte i relevant komite når samtykkeproposisjonene legges frem.

Gruppe 1 - Rettsaker som krever lov- eller budsjettendring samt rettsaker som krever forskriftsendring som vurderes å gripe vesentlig inn i norsk handlefrihet

Vi beskriver her hver av samtykke-sakene kort. For mer utførlige kommentarer, henviser vi til dokumentasjonen fra Utenriksdepartementet som ble oversendt Europautvalget 8. mars.

FINANSDEPARTEMENTET

[32019R1238](#) Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/1238 av 20. juni 2019 om et felleseuropeisk individuelt pensjonsprodukt (PEPP-forordningen om et felleseuropeisk individuelt pensjonsprodukt)

Forordningen er en del av EU-kommisjonens arbeid med å legge til rette for en kapitalmarkedsunion. Et formål med forordningen er å imøtegå utfordringene som følge av en aldrende befolkning og vedvarende lave renter ved å legge til rette for flere langsiktige investeringer på kapitalmarkedene. Det kan gi bedre avkastning for den som sparer enn tradisjonell sparing på bankkonto. Videre skal forordningen bidra til økte valgmuligheter for pensjonssparing, særlig for arbeidstakere som flytter over landegrensene. Forordningen skal videre bidra til å etablere et felles marked for tilbydere av individuelle pensjonsprodukter i EU.

Rettslige konsekvenser: Ettersom det kreves lovendring for å gjennomføre forordningen i norsk rett, må det tas forbehold om Stortingets samtykke ved innlemmelsen av forordningen i EØS-avtalen.

Ifølge forordningen artikkel 65 skal [EIOPA](#) (The European Insurance and Occupational Pensions Authority) kunne fatte vedtak om produktinngrep som har direkte virkning for markedsaktører. «Bestemmelsen gir EIOPA overnasjonal kompetanse, og må tilpasses når forordningen tas inn i EØS-avtalen. Det vil antakelig være EFTAs overvåkningsorgan som må fatte slike vedtak overfor norske markedsaktører/produkter», heter det [EØS-notatet](#).

ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENTET, BARNE- OG FAMILIEDEPARTEMENTET OG KULTURDEPARTEMENTET

[32019L1158](#) Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2019/1158 av 20. juni 2019 om balanse mellom arbeidsliv og familieliv for foreldre og omsorgspersoner og om oppheving av rådsdirektiv 2010/18/EU (**WLB-direktivet - Balanse mellom arbeids- og familieliv**)

Direktivets formål er blant annet å fremme en mer lik fordeling av omsorgsansvaret for barn mellom kvinner og menn, samt likestilling av kvinner, herunder kvinners deltakelse på arbeidsmarkedet. For dette formålet fastsetter direktivet individuelle rettigheter knyttet til fedrepermisjon, foreldrepermisjon og omsorgspermisjon, samt fleksible arbeidsordninger for arbeidstakere som er foreldre eller omsorgspersoner. Direktivet innfører minimumskrav som landene må oppfylle, og det er tillatt å ha gunstigere bestemmelser enn det som følger av direktivet. [Nedenfor følger øvrige utdrag fra EØS-notatet:](#)

Vurdering: Etter departementets vurdering vil gjennomføringen av direktivet i norsk rett styrke fedres rettigheter, ved at fedre med opptjent rett til foreldrepenger gis mulighet til å ta ut ti uker foreldrepermisjon uavhengig av om mor er i aktivitet eller ikke. Gjennomføringen av direktivet vil bidra til at flere fedre får utvidet mulighet til å benytte seg av sine opptjente foreldrepengerrettigheter ved at foreldrepenger utbetales over en lengre periode. Disse fedrene gis dermed mulighet til å være hjemme med barnet sitt lenger, og kan slik bidra til å gi barn god tilknytning til begge foreldrene i første leveår.

Behov for tilpasningstekst: For å innlemme direktivet i EØS-avtalen, har det vært behov for å tilpasse teksten i direktivet slik at den passer inn i en EØS-sammenheng. Bakgrunnen for tilpasningsteksten er å tydeliggjøre at for EØS-statene er også EFTA-domstolens praksis relevant for fastleggelsen av innholdet i arbeidstakerbegrepet i artikkel 2, samt å få fram at EØS-avtalen setter rammer for når praksis fra EU-domstolen er relevant for EØS-statene.

Behov for lovendring og budsjettmessige konsekvenser: Fordi gjennomføring av EØS-komiteens beslutning krever lovendring og har budsjettmessige konsekvenser, er Stortingets samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nødvendig etter Grunnloven § 26 annet ledd. Gjennomføringen av direktivet i norsk rett krever endringer i foreldrepengeordningen som er regulert i folketrygdloven kapittel 14. Departementet tar sikte på å legge fram en Prop. LS våren 2024 med forslag til endringer i folketrygdloven og for å be om Stortingets samtykke til innlemmelse av direktivet i EØS-avtalen.

Andre mulige konsekvenser: En foreløpig vurdering viser at det kan være nødvendig med visse presiseringer også i skipsarbeiderloven. For nærmere omtale, se [punkt 2.2. i EØS-notatet](#).

Økonomiske og administrative konsekvenser: Gjennomføringen av hoveddelen av direktivet per 2. august 2022 innebar at alle fedre fikk en selvstendig rett til å ta ut åtte uker foreldrepenger når far har opptjent rett til foreldrepenger, og at to av disse ukene kunne tas ut i forbindelse med fødselen. Videre skulle fedres selvstendige uttaksrett utvides med ytterligere to uker fra 2. august 2024. Merknadene ved disse endringene i foreldrepengeordningen ble samlet anslått å gi

merutgifter på 73 mill. kroner i 2022, og til å øke gradvis til 370 mill. kroner årlig i 2026 og påfølgende år. Det ble samtidig avsatt 3 mill. kroner til utviklingskostnader i 2022, og de varige økte driftskostnadene ble grovt beregnet til 1,2 mill. kroner.

Gjennomføringen av den resterende delen av direktivet om å gi fedre ytterligere to uker selvstendig uttaksrett skal gjennomføres fra 2. august 2024. Direktivet gir medlemsstatene noe skjønnsmessig frihet til å fastsette nivået på ytelsen. For å finansiere den siste utvidelsen på to uker, reduseres samtidig utbetalingen av ytelsen til 90 prosent for åtte av de ti ukene, jf. Prop. 1 S (2023-2024) Barne- og familiedepartementet. Dette vil gjøre den siste utvidelsen på to uker om lag budsjettneutryl. Utvidelsen vil anslagsvis gi om lag 4 900 fedre endrede rettigheter som følge av endringene. De administrative kostnadene er anslått til 10 mill. kroner i 2025 og 3 mill. kroner i året fra 2025.

FORSVARSDEPARTEMENTET

[32023R2418](#) Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2023/2418 av 18. oktober 2023 om opprettelse av et instrument for å styrke den europeiske forsvarsindustrien gjennom felles anskaffelser (EDIRPA) (*Styrking av den europeiske forsvarsindustrien gjennom felles anskaffelser*)

European Defence Industry Reinforcement through Common Procurement Act (EDIRPA) er et instrument som skal stimulere til felles anskaffelser gjennomført av tre eller flere land i fellesskap. Ifølge [EØS-notatet](#) har EDIRPA «et omfang på 300 millioner euro og legges opp med et arbeidsprogram der anskaffelsesmyndigheter i EU og Norge kan gå sammen om å søke om støtte som offset for kostnadene ved å gjennomføre flernasjonale anskaffelser. EDIRPA åpner for å gi støtte på inntil 20 prosent av totalverdien av en felles anskaffelse, men ikke mer enn 15 prosent av EDIRPAs totalbudsjett. Støtten knyttes ikke opp mot konkrete kostnadselementer, men skal fungere som et insentiv for felles anskaffelser. Det er mulig å søke om støtte både for anskaffelser som skal begynnes i 2024-2025, men også for anskaffelser som er påbegynt siden Russlands fullskala-invasjon av Ukraina. Formålet med EDIRPA er å øke graden av felles anskaffelser og koordinere disse anskaffelsene for å gi trygghet til land som vurderer å donere ytterligere forsvarsmateriell til Ukraina.»

Rettslige konsekvenser: Deltakelse i EDIRPA nødvendiggjør ikke lov- eller forskriftsendringer. Siden deltakelse i EDIRPA forplikter Stortinget i fremtidige budsjettår, er Stortingets samtykke nødvendig til godkjenning av EØS-komiteens beslutning etter Grl. § 26 andre ledd.

Økonomiske og administrative konsekvenser: Norge forplikter seg til bidrag til og deltakelse i EDIRPA over statsbudsjettet for 2024 og 2025. Utgiftene for norsk deltakelse i 2024 og 2025 fastsettes etter EØS-avtalens artikkel 82 nr. 1 bokstav a), og vil utgjøre 10 110 000 euro (om lag 114 mill. kroner med en kurs på 1:11,30). Utgiftene til norsk deltakelse vil bli dekket innenfor den militære delen av Nansen-programmet. Forsvarsdepartementet vil stå for den løpende oppfølgingen av EDIRPA i gjennomføringsperioden, noe som ikke forventes å medføre administrativt merarbeid i betydelig grad.

I [EØS-notatet](#) (oppdatert 5. mars 2024) fremgår det at «Forordningen har en viss relevans for felles anskaffelser av forsvarsmateriell og den forsvarsindustrielle delen av det indre marked. EØS/EFTA-statene anses likevel ikke som rettslig forpliktet til å innlemme forordningen i EØS-avtalen. Forordningen er derimot aktuell for innlemmelse i Protokoll 31 om det frivillige samarbeidet.»

Gruppe 2 - Rettsakter som krever forskriftsendring som ikke griper vesentlig inn i norsk handlefrihet og rettsakter som ikke har konsekvenser for norsk lovgivning

Dette er rettsakter som ikke krever lovendring, ikke har budsjettmessige konsekvenser, eller ikke er av annen viktighet. De krever derfor ikke Stortingets samtykke. For enkelte av rettsaktene er det allikevel angitt at de vil ha økonomiske og administrative konsekvenser, uten at EØS-notatene presiserer hvor omfattende disse blir. Vi tar med en kort beskrivelse av et par av disse rettsaktene her:

Klima- og miljødepartementet

[32023R2904](#) *Delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/2904 av 25. oktober 2023 (Registerforordningen – maritim transportaktivitet og ETS II)*

Rettsakten gjelder innføring av ETS2-kvoter, se EØS-notatet for nærmere informasjon. I notatet anføres en rekke økonomiske og administrative konsekvenser: «Forordningen fører til administrative konsekvenser for både forvaltere og brukere av registeret.. (...) Registermyndigheten må på sin side behandle et stort antall søknader fra skipsoperatører som ønsker å åpne driftskonto.(...). Samlet sett forventes det at myndighetene får et svært stort arbeidsomfang i perioden når skipsoperatører sender inn søknader. Også etter denne innledende perioden antas det at forordningen vil ha betydelige administrative konsekvenser for registermyndigheten. (...) Oppgjørsppliktige omsettere av brensel innenfor ETS2 må også søke om driftskonto i klimakvoteregisteret. Det viktigste kravet for å åpne konto for disse operatørene er at de har gyldig utslippstillatelse, og det forventes at det blir enkelt å sende over dette dokumentet. Registermyndigheten må deretter vurdere søknadene og åpne konto der kriteriene er oppfylt. Dette vil føre til betydelig merarbeid for forvaltningen. (...) Økningen i antall kontoer på grunn av innlemmelsen av maritim transportaktivitet i ETS1 og opprettelsen av ETS2 vil øke den rutinemessige arbeidsbyrden for registermyndigheten. (...) Det forventes at omfanget av disse oppgavene vil bli betraktelig større på grunn av oppfølging av maritim sektor og omsettere av brensel. Videre, ettersom det opprettes en egen kvotetype for ETS2, må registermyndigheten i praksis følge med på to kvotemarkeder. Dette vil kreve ytterligere ressurser.»

Forsvarsdepartementet

[32023R1525](#) *Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2023/1525 av 20. juli 2023 om støtte til ammunisjonsproduksjon (ASAP) (Støtte til ammunisjonsproduksjon)*

Act in Support of Ammunition Production (ASAP) har som formål å øke tempo på leveranser av og missiler til Ukraina og å bistå EUs medlemsland i å gjenfylle egne reservebeholdninger. Forordningen har en viss relevans for den forsvarsindustrielle delen av det indre marked. EØS/EFTA-statene anses likevel ikke som rettslig forpliktet til å innlemme forordningen i EØS-avtalen. Forordningen er derimot aktuell for innlemmelse i Protokoll 31 om det frivillige samarbeidet. Programmet har et omfang på 500 millioner euro og virker fra den 25. juli 2023 til den 30. juni 2025.

I EØS-notatet fremgår det under rettslige konsekvenser at «Omfanget av de rettslige konsekvensene er fortsatt under vurdering, men den foreløpige vurderingen er at ASAP nødvendiggjør enkelte forskriftsendringer.» Når det gjelder økonomiske og administrative konsekvenser fremgår det at «Norge vil betale en kontingent for deltakelse i ASAP, på lik linje med deltakelse i andre EU-programmer. Norge betaler det som er proporsjonalitetskoeffisienten for 2024 (3,7 pst.) av den totale størrelsen på instrumentet (500 mill. euro). I tillegg kommer nasjonal medfinansiering av evt. norske prosjekter som får støtte gjennom ASAP, samt evt. følgemidler til oppfølging av norske søkermiljøer. Det norske bidraget skal innbetales i 2024. Størrelsen på medfinansiering vil avhenge av hvor stort tilslag norske aktører får i forbindelse med søknadsprosessen. Regjeringen har besluttet at kontingenten skal tas fra den militære delen av Nansen-programmet. Bevilgningen vil skje i forbindelse revidert nasjonalbudsjett for 2024. (...) Da deltakelse i ASAP ikke binder Stortinget utover budsjettåret

2024 er beslutningen om deltakelse forankret gjennom et departementsvedtak i Forsvarsdepartementet.»